

TARIFFOPPGJØRET 2017 - FORHANDLINGSPOSISJON

Dokumentasjon: Norsk næringsliv foran mellomoppgjøret 2017, datert 1. mars 2017

Sammendrag:

Lønnsoppgjøret i 2017 er et mellomoppgjør. Det betyr at NHO forhandler med LO og YS om eventuelt lønnstillegg med virkning fra 1. april 2017. Forhandlingene skjer med hjemmel i den enkelte overenskomst, den såkalte 2. årsklausulen. Det er ikke grunnlag for å forhandle om andre forhold. Det er streikeadgang også i et mellomoppgjør.

NHO har om lag 130 overenskomster med LO og om lag 50 overenskomster med YS som er omfattet av mellomoppgjøret. I tillegg kommer et mindre antall overenskomster med frittstående forbund.

Administrerende direktør er forhandlingsleder. Resultatet av forhandlingene godkjennes av NHOs styre etter fullmakt fra NHOs Representantskap.

I Cappelen-utvalgets rapport (NOU 2016:15), hvor partene har vært med og enstemmig sluttet opp om vurderingene, understrekes det at forbedring av konkurranseevnen må ivaretas. Forventninger om at kronen vil styrke seg i 2017 sammenlignet med gjennomsnittet i 2016, medfører isolert sett at konkurranseevnen svekkes. Partene må derfor ta ansvar for forbedring av konkurranseevnen gjennom en lønnsvekst som ligger lavere enn hos våre handelspartnere. Forventet lønnskostnadsvekst per ansatt hos Norges handelspartnere er, ifølge OECD, anslått til 2,5 prosent i 2017.

I NHOs Økonomisk overblikk 4/2016 melder våre medlemsbedrifter at utsiktene er bedret, men de forventer ikke et markant omslag i norsk økonomi i 2017. Etter en liten aktivitetssvikt i andre halvår 2015 og inn i 2016, tok aktiviteten seg litt opp gjennom fjoråret. Den verste oppbremsingen kan dermed være unnagjort for norsk økonomi ved inngangen til 2017. Blant de petroleumsintensive bedriftene er vurderingen av markedssituasjonen fortsatt negativ. Det er fortsatt store forskjeller mellom ulike næringer og bildet er sammensatt:

- Krisen i oljenæringen er ikke over. Det ligger an til et betydelig fall i oljeinvesteringene også i 2017, med negative ringvirkninger til norsk økonomi. Mange rigger står uten oppdrag og vedlikeholdsmarkedet er svakt. Det er fortsatt krevende tider for leverandørindustrien.
- Kronen har styrket seg i 2016, men for året samlet sett bidro kursutviklingen til en forbedring i konkurranseevnen målt mot 2015. For 2017 forventet Statistisk sentralbyrå og Norges Bank at kronen vil styrke seg i 2017 sett i forhold til gjennomsnittet i 2016, som

innebærer om lag uendret krone fra dagens nivå gjennom 2017. Isolert sett vil dette bidra til å svekke konkurranseevnen.

- Det ligger an til at veksten hos mange av Norges viktigste handelspartnere forblir moderat. Dette vil gi svak markedsvekst for norske eksportører og dermed begrensede muligheter for vekst i tradisjonell eksport.
- Arbeidsmarkedet vil fortsatt være svakt i 2017. Sysselsettingsveksten ser ut til å ta seg litt opp. Mye tyder på at arbeidsledigheten har nådd toppen. Veksten i ledige stillinger samlet sett har så langt latt vente på seg. Det betyr at jobbutsettene generelt ikke har bedret seg vesentlig på arbeidsmarkedet. Blant NHOs petroleumsrettede bedrifter vil fortsatt mange øke antall permitteringer og oppsigelser fremover. Det betyr at nedgangen i denne delen av arbeidsmarkedet, der deler av frontfagsbedriftene ligger, vil fortsette utover i 2017.

Lavere rente og bedret konkurranseevne har virket som støtputer for norsk økonomi. Lønns-kostnadene per timeverk i industrien er redusert fra 57 prosent over handelspartnerne i EU regnet i felles valuta i 2013 til 32 prosent i 2016. Selv om dette er en vesentlig forbedring i konkurranseevnen, ligger kostnadsnivået i Norge fortsatt høyt. Det viser seg også at det tar tid før forbedringen slår ut i økt aktivitet i brede deler av norsk næringsliv.

Prisstigningen i 2016 ble høyere enn forventet som følge av virkningen av kronesvekkelsen og sterk vekst i elektrisitetsprisene. Endringene i sysselsettingen som følge av oljenedturen trekker lønnsveksten samlet sett ned. Med en samlet årslønnsvekst på 1,7 prosent og en prisvekst på 3,6 prosent ble det reallønnsnedgang i 2016 på 1,8 prosent. Endringer i fordelingen av lønnstakere innad og mellom næringer med ulikt lønnsnivå bidro til å trekke ned samlet lønnsvekst med 0,4 prosentpoeng. Reallønnsnedgangen innen de store forhandlingsområdene er dermed mindre enn 1,8 prosent. Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene, TBU, har foreløpig anslått konsumprisveksten til om lag 2 prosent i 2017.

Samlet for årene 2014-2016 som har i seg oljeprisfallet, har reallønnen samlet sett holdt seg, og for tiåret 2007-2016 sett under ett har reallønnsveksten vært på nærmere 20 prosent. Det primære fremover må være å støtte opp under næringslivets omstillingsevne slik at konkurranseevnen ivaretas og bedriftenes evne til å betale gode lønninger sikres.

Derfor mener NHO at:

- Mellomoppgjøret i 2017 må bli ytterst moderat, det vil si en lønnsvekst under anslått kostnadsvekst hos handelspartnerne på 2,5 prosent.
- Lønnsdifferensiering etter den enkelte bedrifts økonomiske situasjon skal ivaretas gjennom lokale forhandlinger. Ved eventuelle sentrale tillegg bør det derfor skilles mellom de bedrifter som har og de som ikke har lokale forhandlinger.
- Stramme økonomiske rammer skal også gjelde i møte med eventuelle krav om regulering av overenskomster som ligger lavere enn gjennomsnittet.

Administrasjonen vil redegjøre nærmere for dokumentasjonen i Representantskapets møte.

Forslag til vedtak:

"Representantskapet slutter seg til at mellomoppgjøret 2017 gjennomføres i samsvar med reguleringsbestemmelsen for 2. avtaleår og den fremlagte dokumentasjon. Styret gis fullmakt til å vedta oppgjøret."